

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	V. Heus	Datum	7 juli 2026
E-mail	v.heus@utrecht.nl	Kenmerk	34179456
Type Brief	Aanbiedingsbrief, voortgangsbrief	Onderwerp	Evaluatieonderzoek harddrugsverbod
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Geachte leden van de raad,

Op 22 juni 2023 heeft uw raad ingestemd met het raadsvoorstel om in de Algemene Plaatselijke Verordening Utrecht 2010 (APV) een verbod op openlijk harddrugsgebruik op te nemen. Dit verbod is 1 augustus 2023 ingegaan en in januari 2025 verlengd tot 1 november 2026. Bij uw besluit over het nieuwe APV harddrugsverbod is amendement '[A17 Horizonclausule harddrugsverbod](#)' opgenomen. Er is afgesproken de effecten van het APV-verbod, na het eerdere evaluatieonderzoek uit 2024, na anderhalf jaar nogmaals te evalueren. Afgelopen maanden is het harddrugsverbod opnieuw geëvalueerd. Deze nieuwe evaluatie ondersteunt de hoofdconclusie van het vorige evaluatieonderzoek: het verbod op harddrugsgebruik in de openbare ruimte heeft een duidelijk toegevoegde waarde in het geheel van maatregelen. Met deze brief informeren wij u over de resultaten van de vervolgevaluatie naar de effecten van het APV-verbod.

Aanleiding APV-harddrugsverbod

In de periode voorafgaand aan 2023 nam de overlast en criminaliteit als gevolg van harddrugsgebruik in de openbare ruimte in Utrecht fors toe. Met name bij het Lucasbolwerk ontstonden grimmige situaties, waarbij sprake was van openlijk drugsgebruik, handel, agressie en een toenemende toestroom van gebruikers en dealers van buiten de stad. Deze ontwikkeling leidde tot grote zorgen bij bewoners, ondernemers en betrokken professionals. Om deze situatie het hoofd te bieden is in 2023 een integrale aanpak ontwikkeld, bestaande uit een combinatie van zorg-, bestuursrechtelijke en strafrechtelijke maatregelen. Als onderdeel van dit pakket is per 1 augustus 2023 een verbod op openlijk harddrugsgebruik opgenomen in de APV, waarbij conform de wens vanuit uw raad de handhaving zich richt op (beginnende) excessen. Het doel van dit verbod was om de overlast in de openbare ruimte te beperken, de aanzuigende werking op gebruikers en dealers van buiten de stad te doorbreken en de mogelijkheden voor handhaving te versterken, in samenhang met het verbeteren van de toeleiding naar zorg.

Huidige stand van zaken

Inmiddels is er bij locaties met structurele overlast, zoals het Lucasbolwerk en Park Lepelenburg, sprake van verbetering. Rondom het Lucasbolwerk is de overlast aanzienlijk afgenomen ten opzichte van 2023, al vormen zich in de avond nog incidenteel kleinere groepen en vraagt dit blijvende aandacht en inzet om het niet groter te laten worden. Dit beeld wordt bevestigd door ondernemers en omwonenden.

Tegelijkertijd heeft de problematiek zich deels verplaatst naar andere delen van de stad. De meeste overlast door harddrugsgebruikers doet zich momenteel voor in het Stationsgebied en Lombok Oost, in het bijzonder rondom de Van Sijpesteijnkade, het Westplein en de Stationsstraat. In deze gebieden is sprake van een combinatie van een Utrechtse harde kern en een meer wisselende groep gebruikers van buiten de stad. Deze laatste groep verblijft vaak tijdelijk in Utrecht. Daarnaast wordt sinds eind 2025 een toename gezien van Europese arbeidsmigranten die zich mengen in de overlastsituatie.

De ontwikkelingen in de handhavingscijfers sluiten aan bij dit beeld. In 2025 zijn door politie en Toezicht en Handhaving 446 boetes opgelegd voor overtreding van het harddrugsverbod, ten opzichte van 389 boetes in 2024. Circa 80% van deze boetes is opgelegd in de Binnenstad. De toename van het aantal boetes past bij het bredere beeld van een toename van overlast en criminaliteit in dit gebied. Zo zien we bijvoorbeeld dat het aantal overlastregistraties bij de politie in de Binnenstad is toegenomen van 4765 in 2024 naar 5089 in 2025, en het aantal verblijfsontzeggingen in het Stationsgebied en Lombok Oost is gestegen van 850 in 2024 naar 955 in 2025. In het gebied rond het Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Park Lepelenburg is juist een duidelijke daling zichtbaar, van 295 naar 159. Deze ontwikkeling weerspiegelt de verbeterde situatie op de oorspronkelijke hotspots en de verplaatsing van de problematiek naar andere delen van de stad.

Resultaten nieuw evaluatieonderzoek

In opdracht van uw raad is in 2026 opnieuw (een kleinschaliger en beknopter) onderzoek uitgevoerd naar de effecten van het harddrugsverbod en de bredere aanpak van overlastgevende harddrugsgebruikers. Dit onderzoek is opgezet als een vervolgmeting op de eerdere evaluaties, zodat ontwikkelingen in de tijd inzichtelijk worden gemaakt. Het onderzoek bestaat uit een combinatie van een cijfermatige analyse van politie- en gemeentelijke gegevens en kwalitatief onderzoek in de vorm van groepsinterviews en vragenlijsten onder bewoners, ondernemers, betrokken professionals en belangenbehartigers.

De conclusies van het onderzoek bevestigen in belangrijke mate de bevindingen uit de eerdere evaluatie: de integrale aanpak met een pakket van maatregelen vanuit zowel zorg als veiligheid leidt tot een vermindering en beheersing van de overlast, waarbij met name sprake is van een 'verdunding' van de doelgroep over de stad. Deze verdunding maakt het voor hulpverleners beter mogelijk om contact te leggen en gebruikers toe te leiden naar zorg. Het harddrugsverbod is hierbij een stuk gereedschap om overlast tegen te gaan. Het harddrugsverbod is geen doel op zich, maar een onderdeel van het geheel. Het harddrugsverbod neemt binnen de aanpak een specifieke positie in. Het wordt door betrokken professionals gezien als een belangrijk instrument dat het mogelijk maakt om op te treden tegen overlast en vormt één van de belangrijkste gronden voor het opleggen van verblijfsontzeggingen. Verdwijnt deze maatregel uit de APV dan is de verwachting dat dit een aanzuigende werking zal realiseren voor nieuwe gebruikers en harddrugsdealers.

Tegelijkertijd laten de cijfers uit het onderzoek zien dat de totale opgave voor de stad groter wordt. Het aantal incidenten en meldingen in de Binnenstad neemt toe en de doelgroep blijft dynamisch, met een blijvende instroom van buiten de stad. Zo waren er in 2023 circa 120 overlastgevende

Datum 7 juli 2026
Ons kenmerk 34179456

harddrugsgebruikers in beeld, daalde dit aantal naar 54 een jaar na invoering van het verbod, maar is dit begin 2026 weer toegenomen tot 87 personen. Daarnaast heeft het Eropaf-team in 2025 meer dan 1200 (unieke) personen bereikt en circa 600 persoonsgerichte interventies uitgevoerd.

Een belangrijk inzicht uit de evaluatie betreft het functioneren van de aanpak als geheel en de samenwerking tussen betrokken partijen. Uit de gesprekken met bewoners, ondernemers en betrokken organisaties blijkt brede waardering voor de inzet van politie, Toezicht en Handhaving en het Eropaf-team. Er is sprake van een grote betrokkenheid bij de problematiek en waardering voor de gezamenlijke inzet. De aanpak wordt nadrukkelijk ervaren als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van handhavende en zorgpartijen, onder regie van de gemeente. De combinatie van maatregelen uit het tien-maatregelenpakket zorgt daarbij voor een balans tussen enerzijds het stellen van grenzen via handhaving en anderzijds het bieden van perspectief via zorg en ondersteuning. Deze balans wordt door betrokken partijen als essentieel gezien voor een effectieve aanpak, maar ook de wijze waarop organisaties samenwerken. De combinatie van handhavende en zorgmaatregelen versterkt de samenwerking tussen partijen en maakt het mogelijk om integraal op te treden. De betrokken organisaties benadrukken dan ook dat de effectiviteit en impact van de aanpak afneemt, wanneer een maatregel uit de aanpak verdwijnt.

Tot slot

Uit de evaluatie blijkt dat de kracht van de aanpak ligt in de samenhang tussen maatregelen en de intensieve samenwerking tussen betrokken partijen. Juist deze combinatie maakt het mogelijk om zowel overlast te beperken als perspectief te bieden aan een kwetsbare doelgroep. Op basis van deze resultaten concluderen wij dat het huidige maatregelenpakket, inclusief het APV-verbod op openlijk harddrugsgebruik, noodzakelijk blijft om de structurele en hardnekkige overlast in de stad te beperken en beheersbaar te houden. Juist nu we hierin voor een, in omvang, steeds grotere opdracht komen te staan. Wij moeten voorkomen dat de situatie terugvalt naar het niveau van vóór 2023. Wij stellen uw raad dan ook voor om het APV-verbod op openlijk harddrugsgebruik, conform de afspraak in het coalitieakkoord, te continueren voor twee jaar (tot 1 november 2028).

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht

De secretaris,

De burgemeester